

Република Србија
ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
САВЕТ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
72 Број: 06-10002/2010
30. децембар 2010. год.
Б е о г р а д

ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
-Борис Тадић-

Поштовани,

На конференцији одржаној 9. децембра ове године поводом Међународног дана борбе против корупције изјавили сте да Вам се страни инвеститори никада нису обраћали са приговорима да им корупција представља препреку за улагање у нашу земљу. У складу са договором са ове конференције, достављамо Вам информацију о случајевима на које су Савету указали страни инвеститори, а који указују на типичне механизме системске корупције на које наилазе компаније из иностранства покушавајући да уложе средства у нашу привреду.

Приватизација шећерана

Европска унија је уредбом из новембра 2000. године отворила своје тржиште за увоз шећера произведеног у Србији без рестриктивних мера и царинског оптерећења. Међутим, профит од повлашћеног извоза шећера у ЕУ завршио је код трговаца и шверцера. Финансијски ефекат преференцијала није допринео опоравку и успешној приватизацији шећерана, за које су били заинтересовани најзначајнији европски произвођачи шећера. Штавише, три шећеране су за укупно девет евра продате предузећу МК Комерц, највећем извознику нашег шећера у земље ЕУ. Јасно је да је МК Комерц купио шећеране само да би могла да издаје уверења о домаћем пореклу шећера који је извозила по преференцијалним условима. После

две и по године, због енормног извоза шећера за који се није могло утврдити да потиче из Србије, ЕУ нам је укинула повлашћени статус. Размере нелегалног извоза шећера у овом периоду јасно указују да се он није могао организовати без знања и сагласности државе. Најтежа последица овог драстичног случаја системске корупције свакако је то што су од приватизације наших шећерана одустале компаније као што су Агрона, СФИР, Шефер и друге. У образложењу свог повлачења из Србије крајем 2003. године Шефер истиче: “Од аукције смо одустали јер се испоставило да је држава за шећерану у Ковину, која већ три године не ради, а уз то је и врло задужена, тражила почетну цену од чак 2,5 милиона евра, док је за три шећеране, које никада нису прекидале производњу, прихватила симболичну цену од укупно девет евра”. Компанија Агрона се 2002. године обратила савезној Влади дописом у ком наводи да је заинтересована да инвестира у индустрију шећера у Србији, али упозорава, “да локална индустрија нема шансе да преживи уколико се и даље настави са увозом по нефер ценама које су ниже од произвођачких. Агрона, као потенцијални инвеститор, љубазно вас моли да подржите напоре за увођење стабилних оквира за југословенско тржиште шећера, ради почетка стабилизације и реструктуисања домаће производње шећера”. Ова упозорења нису наишла на разумевање представника власти, због чега се и Агрона повукла из Србије. Слично се десило и са италијанским СФИР -ом, који је одустао од улагања у Прву српску фабрику шећера „Димитрије Туцовић 1898“. Шећерана у Ковину је 2004. године продата фирми повезаној са Антуном Станајем за мање од 300 хиљада евра, док београдска шећерана никада није добила шансу у приватизацији. Данас су обе у стечају. Након што више није могао да остварује профит од нелегалног извоза по преференцијалној цени, МК Комерц је шећеране које је купио за три евра, преко оснивања заједничког предузећа Суноко, продао немачкој компанији Нордцукер.

Приватизација Путника

На састанку са премијером Мирком Цветковићем 12. октобра ове године, америчка државна секретарка Хилари Клинтон је проблеме са којима се суочава америчка компанија Униворлд холдингс лимитид у вишегодишњем настојању да наплати своје потраживање према Агенцији за приватизацију, описала као „главну сметњу у економским односима САД и Србије“. Наиме, Агенција је 2005. године раскинула уговор о приватизацији туристичке агенције Путник са Униворлдом, задржала све рате купопродајне цене које је Униворлд до тог тренутка платио, све што је купац уложио у Путник, и наплатила банкарску гаранцију. Америчка компанија је због тога покренула спор пред Арбитражним судом Међународне привредне коморе у Паризу, који је маја 2007. године донео одлуку у корист Униворлда. До данашњег дана, Агенција за приватизацију упорно одбија да спроведе одлуку Арбитражног суда да се америчком инвеститору исплати више од девет милиона долара, које је Агенција незаконито задржала након раскида уговора о приватизацији Путника. Као америчка компанија, Униворлд је члан ОПИК-а, Организације за иностране приватне инвестиције Владе САД, која је осигурала његово улагање у Србију. Када је Агенција за приватизацију одбила да поступи по одлуци арбитраже, ОПИК је по основу осигурања исплатио Униворлду читаво његово потраживање према

Агенцији, тако да Србија сада дугује ОПИК-у девет милиона долара. Због непоштовања одлука међународне арбитраже, чију је надлежност Агенција за приватизацију прихватила уговором о приватизацији Путника, наша држава трпи немерљиву штету, јер је ОПИК престао да осигурава и подржава америчке инвестиције у Србији, о чему је у више наврата обавештавао све ресорне министре у Србији и премијера Мирка Цветковића.

Преузимање акција Књаз Милоша

Преузимање компаније Књаз Милош 2004. године један је од најпознатијих примера онемогућавања страних инвеститора да улажу у Србију, због интереса домаћих тајкуна. У преузимању су се надметали инвестициони фонд ФПП Балкан Лимитид Милана Бека и француска компанија Данон, која је наступала у оквиру предузећа Апурна, заједно са господином Владом Дивцом. Комисија за хартије од вредности је дозволила потпуно нерегуларно, хаотично преузимање акција, у ком су оба купца својим иступањима кршила лојалну фер конкуренцију иступањем у медијима на недозвољено агресиван начин. Уместо да уведе ред у поступак, Комисија је дисквалификовала понуду Апурне.

На ове чињенице, које су годинама познате јавности, недавно је још једном подсетио Владе Дивац, који је за дневни лист Курир изјавио да му је током преузимања акција Књаз Милоша претио Милан Беко.

Преузимање акција Ц маркета

Словеначки Меркатор већ деценијама је познат у Србији и по квалитету услуге, и као коректан послодавац. Ипак, након што су 2004. године дали понуду за преузимање акција трговинског ланца Ц маркет, ова компанија била је изложена негативној кампањи у којој се нису бирала средства. Једна од порука акционарима Ц маркета у кампањи против Меркатора гласила је: „Мртви војници вас гледају“. Иза ове кампање стајали су не само Слободан Радуловић и управа Ц маркета, већ и тадашњи потпредседник Владе Мирољуб Лабус, затим Привредна комора Србије, чији је председник у то време био Слободан Милосављевић, садашњи министар трговине, као и такозвани „конзорцијум добављача Ц маркета“, на челу са компанијом Делта Мирослава Мишковића, која је данас власник Ц маркета. Меркатор се није повукао пред овим притиском, очигледно сматрајући да ће се деценијама стварано добро пословно име одупрети манипулацијама власти и крупног капитала. Међутим, наредне године Меркатор је ипак одустао од преузимања Ц маркета, након што су Радуловић, Мишковић и Милан Беко, на иницијативу тадашњег премијера Коштунице, у организацији Данка Ђунића, закључили картелски споразум о преузимању овог предузећа и подели тржишта. У образложењу свог повлачења, управа Меркатра наводи „да у Србији, поред званичне берзе, делује и приватна берза, преко које се тргује акцијама Ц маркета, што не обезбеђује задовољавајућу правну сигурност“.

Онемогућавање страних инвестиција због интереса власника Луке Београд

- Луксембуршки инвестициони фонд Бриф је 2004. године на лицитацији добио право закупа 15 хектара зељишта, које се налази на потезу од Панчевачког моста ка Ади Хуји. На овој локацији Бриф планира инвестицију вредну 85 милиона евра. Међутим, након преузимања акција Луке Београд 2005. године, планови Брифа сукобили су се са интересима нових власника Луке Мирослава Мишковића и Милана Бека, који воде спор са Градом око земљишта на ком Бриф има право закупа. Бриф не може да реализује своју инвестицију зато што им то не дозвољава сувласник Луке Милан Беко, који преко својих веза са политичким структурама покушава да их отера са локације. Поред осталих притисака, власници Брифа, односно њихови заступници, били су изложени и претњама. Тако је приликом разговора који је вођен између директора Брифа Горана Павловића и Милана Бека у просторијама Луке Београд, а у присуству председника ЛДП-а Чедомира Јовановића, Беко рекао да ће „уништити Горана Павловића“. Због свега наведеног, Бриф је у децембру 2009. године поднео Тужилаштву за организовани криминал кривичну пријаву против више лица због сумње да су као организована криминална група искоришћавањем службеног положаја и невршењем службене дужности ради прибављања користи приватној компанији Лука Београд, чији је сувласник Милан Беко, нанели штету предузећу Бриф. Кривична пријава поднета је против Милана Вуковића, градског секретара за урбанизам, Наталије Стојановић, помоћника секретара за урбанизам и грађевинске послове, Небојше Новаковића, начелника Одељења за управно-правне послове за издавање потврде о пријему техничке документације и употребне дозволе у Секретаријату за урбанизам и грађевинске послове, Драгана Ђиласа, градоначелника Београда, Милана Перовића, председника Управног одбора Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Београда, Маје Лајевац, начелнице Одељења за имовинско-правне послове у Општини Палилула и Милана Бека, бизнисмена из Београда.
- Агенција за приватизацију је децембра 2003. године продала 52% капитала предузећа Технохемија инвеститору Ристи Гојковићу из Велике Британије. У поступку контроле извршења уговорних обавеза, Агенција за приватизацију је 13. априла 2005. године утврдила да је купац инвестирао у предузеће у складу са уговором и вратила банци гаранцију за извршење ове обавезе. Међутим, као и земљиште које је закупио инвестициони фонд Бриф, предузеће Технохемија налази се у близини Луке Београд, на локацији обухваћеној плановима изградњу „града на води“. Ова околност је једино објашњење због чега је Агенција за приватизацију након преузимања акција Луке Београд у потпуности променила однос према власнику Технохемије. Наиме, три године након што је утврдила да је купац инвестирао у складу са уговором, Агенција од маја 2008. године изненада почиње да намеће Гојковићу нове инвестиционе обавезе, да би новембра исте године раскинула уговор о купопродаји 52% капитала Технохемије са образложењем да купац није извршио обавезу инвестирања. До тог тренутка купац је био платио пет ипо од укупно шест рата купопродајне цене и

инвестирао у Технохемију 60 милиона динара, двоструко више него што је предвиђено уговором. У позадини оваквог понашања Агенције очигледно се налазе интереси садашњих власника Луке Београд, који нису постојали у време када је господин Гојковић купио Технохемију и када је Агенција контролисала извршење уговорене инвестиције. Господин Гојковић је маја ове године поднео кривичну пријаву против бивше директорке Агенције за приватизацију Весне Џинић и запослених у Центру за контролу Агенције.

Преузимање акција Новости

Један од челника немачког ВАЦ-а, господин Петер Ланге, најавио је повлачење ове компаније из Србије након десет година пословања у нашој земљи, због негативне кампање која се против њих води у домаћој јавности. Ова кампања је 2006. године била разлог да ВАЦ пристане да акције Новости купи преко посредника, под притиском тадашње Владе, која је наводно хтела да уочи избора избегне негативан публицитет због продаје значајне националне новинске куће немачкој компанији. Као посредник у куповини Новости поново се јавља Милан Беко. Захваљујући утицају који има на државне органе, Милан Беко је онемогућио ВАЦ да преузме акције Новости које је као посредник купио њиховим новцем. Беко је током ове године у више наврата јавно признао да је власник оф-шор фирми које поседују већински пакет акција Новости, чиме је истовремено признао да је 2006. године прекршио Закон о преузимању акционарских друштава, који га обавезује да да понуду за преузимање уколико купује више од 25% акција. И поред ове чињенице, против Милана Бека још увек није покренут поступак због кршења Закона о преузимању, а компанија ВАЦ је због проблема које је имала у преузимању Новости најавила неопозиво повлачење из Србије.

Приватизација и стечај Шинвоза

Предузеће за производњу и ремонт шинских возила Шинвоз из Зрењанина продато је 2004. године Небојши Ивковићу. Крајем 2007. године предузеће је отишло под стечај због дугова према фирмама повезаним са Ивковићем. Почетком наредне године Агенција за приватизацију је под притиском протеста радника и малих акционара раскинула уговор о приватизацији Шинвоза. Како су протести били организовани неколико дана уочи првог круга председничких избора у Србији, министар економије и регионалног развоја Млађан Динкић је пред телевизијским камерама обећао радницима не само раскид уговора, него и да ће иницирати полицијску истрагу о околностима које су довеле до стечаја фабрике. Уговор је раскинут између два изборна круга, међутим након раскида Акцијски фонд је одбио да именује заступника државног капитала у предузећу, тврдећи да би се ова функција сукобила са функцијом стечајног управника. Да је Акцијски фонд именовано заступника капитала у Шинвозу, он би између осталог могао да предложи програм реорганизације предузећа.

Убрзо после раскида уговора о приватизацији Шинвоза, познати француски произвођач шинских возила Лор упутио је 2008. године Министарству економије

писмо о заинтересованости да купи имовину и упосли бивше раднике зрењанинске фабрике, који су због стечаја остали без посла. Лор је у више наврата покушавао да са Министарством економије оствари сарадњу по овом питању, међутим улагање је онемогућено чињеницом да је Небојша Ивковић као већински поверилац Шинвоза имао потпуну контролу над поступком стечаја. Најављена истрага против њега никада није покренута, тако да је крајем 2008. године изгласао свој програм реорганизације Шинвоза и преузео га као једини власник.

* * *

Издвојили смо само најкарактеристичније од бројних проблема са којима се суочавају страни инвеститори у Србији. Предлажемо Вам да се, у складу са Вашим обавезама, састанемо како бисмо Вас упознали са детаљима ових случајева и са документацијом која поткрепљује наводе инвеститора.

С поштовањем,

ПРЕДСЕДНИК

Верица Бараћ